

Sylabus předmětu

POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI A PRACOVNÍHO TRHU

Identifikace předmětu

Typ kurzu: povinný předmět magisterského studia oboru sociální politika a sociální práce

Rozsah předmětu: letní semestr, 1 hodina přednášek týdně, 1 hodina semináře, 12 kreditů

Zakončení: průběžné úkoly (testy, seminární práce), zkouška (písemná a ústní)

Vyučující: prof. PhDr. Tomáš Sirovátka, CSc., PhDr. Markéta Horáková, PhD., Mgr. Josef Hornáček

Testy: ke splnění testu je vyžadováno 10 bodů z max. 15 bodů, nesplnění je důvodem k ukončení předmětu. Nepředpokládá se opakování testu (jde o průběžný úkol). Učitelé mohou v odůvodněných případech povolit opravný termín testu.

Cíle předmětu:

Seznámit posluchače s principy, cíli, nástroji a účinky politiky zaměstnanosti a politiky pracovního trhu. Vést přitom posluchače k pochopení vazeb mezi ekonomickými a sociálními mechanismy, které ovlivňují funkce politiky pracovního trhu.

Seznámit posluchače s metodami analýzy pracovního trhu, politiky zaměstnanosti a politiky pracovního trhu, dále se zásadami tvorby projektů zaměstnanosti.

Struktura přednášek a seminářů

I. Celkový rámec, cíle a strategie

1. Implikace pro politiku trhu práce vyplývající z teorie

Neoliberalní teorie a deregulace, protiinflační strategie. Neokeynesiánská teorie a regulace agregátní poptávky. Institucionální teorie a regulace pracovního trhu. Kolektivní vyjednávání a jeho organizace. Segmentace pracovního trhu a strategie vhodné pro různé segmenty. Problém strukturálního přizpůsobení a zaměstnatelnost pracovní síly.

2. Politika zaměstnanosti: makroekonomická regulace poptávky po práci

Monetární, fiskální, mzdová politika zaměstnanosti - cíle a nástroje. Expanzivní versus restriktivní politika. Její účinky: vztahy mezi poptávkou po zboží a službách, mezi výrobní kapacitou a zaměstnaností. Strategie hospodářské politiky: příklady, Česká republika.

3. Politika pracovního trhu

Vztahy mezi makroekonomickou politikou, sociální politikou a politikou pracovního trhu, determinanty ekonomické a sociální, korporatismus. Cíle a typologie politik pracovního trhu (opatření na straně nabídky, opatření na straně poptávky, vyrovnávání nabídky a poptávky). Aktivní a pasivní politika pracovního trhu.

Literatura

Opakování: P. A. Samuelson, W. D. Nordhaus: Ekonomie: kapitoly Nezaměstnanost, Inflace, nezaměstnanost a inflace, heslo Okunův zákon a hospodářský cyklus.

Sirovátka 1995.

Růst, konkurenceschopnost, zaměstnanost (Bílá kniha). Praha, Ústav mezinárodních vztahů, 1995, s. 9-55, 113-147.

Layard R. Nickell S., Jackman R.: The Unemployment Crisis. Oxford Univ. Press, 1995, s. 90-109.

Mareš P.: Nezaměstnanost jako sociální problém. SLON, 1994, s. 99-141.

Zákon č. 435/2004 Sb., par. 1 – 66

II. Pasivní a aktivní politika pracovního trhu

4. Kompenzace příjmu v nezaměstnanosti

Vývoj schémat v nezaměstnanosti, jejich účel a principy. Pojištění a sociální dávky, srovnání, kritéria hodnocení schémat (výše, trvání, rozsah-krytí, poměr náhrady, podmínky přiznání, udržení a obnovení nároku), účinky schémat na mobilitu „zaměstnanost-nezaměstnanost-neaktivita“.

5. Rozbor schémat kompenzace příjmu v nezaměstnanosti

Srovnání schémat kompenzace příjmu v zemích EU a v zemích střední a východní Evropy. Rozbor efektu systému kompenzace příjmu na nezaměstnanost.

6. Vývoj aktivní politiky pracovního trhu

Vliv keynesianismu. Švédský a americký model politiky pracovního trhu, sblížování. Základní vývojové etapy aktivní politiky zaměstnanosti a jejich charakteristika až do současnosti. Příklady - Německo, Británie, Švédsko aj.

7. Aktivní politika pracovního trhu - zásady a typy opatření

Služby zaměstnanosti vč. poradenství. Pracovní příprava a výcvik. Opatření pro mládež. Tvorba pracovních míst - veřejný a soukromý sektor. Opatření pro zdravotně postižené. Předčasná důchodová schémata. Zkrácené pracovní úvazky, schémata rotace, zaměstnanost ve veřejném sektoru.

8. Politika pracovního trhu v České republice a její specifika

Koncepce a legislativní nástroje. Reálný rozsah a zaměření, adekvátnost vývoji pracovního trhu, problémy a možnosti řešení. Národní plán zaměstnanosti. Diskuse regionálně a skupinově zaměřených řešení a projektů.

Literatura

Sirovátka 1995.

Peters, M. et al: Benefit systems and their interaction with active labour market policies, European Commission, 2004, str. 65-75, 135-144

http://europa.eu.int/comm/employment_social/news/2004/oct/benefit_systems_report_fulltext_en.pdf

<http://www.missoc.org/MISSOC/INFORMATIONBASE/COMPARATIVETABLES/MISSOC/DATABASE/comparativeTableSearch.jsp>

Calmfors L. Active Labour Market Policy and Unemployment. A Framework for the Analysis of Crucial Design Features. Paris, OECD 1994.

Tomáš Sirovátka and Ondřej Hora Czech Republic: activation, diversification and marginalization in Clasen J., Clegg, D. 'Regulating the risk of unemployment. National adaptations to post-industrial labour markets in Europe'. Oxford University Press 2011.

Finn D., Blackmore M. 2001. Aktivizace očima klientů a terenních pracovníků, s. 285 – 302. in OECD Opatření na trhu práce a veřejné služby zaměstnanosti. OECD a MPSV ČR.

Právní úpravy platné v ČR: „Zaměstnanost (rekvalifikace, pracovní rehabilitace, zřizování pracovních míst a veřejně prospěšné práce).“

Strategie Evropa 2020 (2016). (Národní program reforem, zejména část zaměstnanost). http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2016/nrp2016_czech_cs.pdf

MPSV ČR: Aktivní politika zaměstnanosti v České republice (ročenka) a ročenky trhu práce.

Sirovátka, T. and J. Winkler (2011), “Governance of activation policies in the Czech Republic: uncoordinated transformation”, in van Berkel, R., de Graaf, W. and T. Sirovátka (eds) Governance of activation policies in Europe, Palgrave, pp 173-194.

Berkel, R.; Graaf, W.; Sirovátka, T. (eds.). 2012. Governance of the Activation policies in Europe. International Journal of Sociology and Social Policy. Volume 32, No 5/6, s. 260-285

Bonoli, G. 2011. Active Labour Market Policy in a Changing Economic Context. In Clasen, J.; Clegg, D. (eds.) Regulating the Risk of Unemployment. National Adaptations to Post-industrial Labour Markets in Europe. Oxford: University Press (318-332)

OECD 2012. Employment Outlook. Chapter 1: Waiting for the Recovery: OECD Labour Markets in the Wake of the Crisis, Chapter 2: What Makes Labour Markets Resilient During Recession?, viz www.oecd.org

Sirovátka, T., Horáková, M., Horák, P. 2014. Česká politika zaměstnanosti v době krize a po krizi. MUNIpress, Albert.

Horák, P. 2014. Role lokálních projektů v české politice zaměstnanosti. Brno: MUNIpress. S. 1-67, 145-153.

9. Účinky politiky pracovního trhu

Klasifikace účinků: dosah, čisté účinky na zaměstnanost, zaměstnavatelnost, vedlejší účinky. Faktory ovlivňující účinky: rozsah, struktura, cílenost a charakteristiky opatření, charakteristiky účastníků. Rozbor jednotlivých typů účinků u různých opatření a jejich podmíněnost.

10. Analýza účinků politiky pracovního trhu

Efekt na zaměstnanost (celkový a čistý) - používané a vhodné indikátory. Vedlejší efekty a jejich zjišťování. Statistické metody, kohortní studie. Experimentální metody. Příklady a procvičení.

11. Hodnocení efektivity politiky pracovního trhu

Cost-benefit analysis. Metodika hodnocení efektivity opatření na pracovním trhu. Aplikace na různé typy opatření na pracovním trhu. Procvičení na konkrétních příkladech.

Literatura:

Sirovátka 1995.

DeKonning J. 2001. Jak lze zefektivnit programy aktivní politiky? S. 303 – 326 in OECD: Opatření na trhu práce a veřejné služby zaměstnanosti. OECD a MPSV ČR.

deKonning J. 2001. Labour Market Policy and Unemployment. Cheltenham: Edward Elgar, s. 293-308.

Hora, O., Suchanec, M. 2014. Zhodnocení programů aktivní politiky zaměstnanosti realizovaných v České republice v období krize. In: Sirovátka, T., Horáková, M., Horák, P. 2014. Česká politika zaměstnanosti v době krize a po krizi. MUNIpress, Albert.

Nicaise I. et al. „Pitfalls and Dilemmas in Labour Market Policies for Disadvantaged Groups and How to Avoid Them.“ European Journal of Social Policy 1995, 5: 199-217.

OECD Employment Outlook, kap 4, kap 5, 2005.

W. de Graaf, T. Sirovátka 2012. Governance reforms and their impacts on the effects of activation policies *International Journal of Sociology and Social Policy*, 32, 5/6: 353-363.

12. Perspektivy vývoje politiky zaměstnanosti a politiky pracovního trhu

Zkušenosti ze západní Evropy, USA, ze střední a východní Evropy. Nástroje a jejich efektivnost. Makroekonomické souvislosti, problém deregulace pracovních trhů,

sociální hlediska. Evropská komise, její doporučení a realita evropského pracovního trhu. Nové tendence v politice pracovního trhu.

Literatura:

Sirovátka 1995.

Růst, konkurenceschopnost, zaměstnanost (Bílá kniha). Praha, Ústav mezinárodních vztahů, 1995, s. 9-55, 113-147.

OECD 2007. *Activating the Unemployed: What Countries Do?*

European Employment Strategy, Integrated Guidelines 2010.

Guidelines, Monitoring indicators, Joint Reports

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=101&langId=en>

Sirovátka, T., Horáková, M., Horák, P. 2014. Česká politika zaměstnanosti v době krize a po krizi. MUNIpress, Albert.

2 semináře: testy

Literatura (rekapitulace), tučně hlavní texty

Sirovátka T.: Politika pracovního trhu, MU v Brně, 1995.

Calmfors L. Active Labour Market Policy and Unemployment. A Framework for the Analysis of Crucial Design Features. Paris, OECD 1994.

EC 2003. Místa, místa, místa. Kokova zpráva. EC: Brusel, listopad 2003
(www.mpsv.cz)

Layard R. Nickell S., Jackman R.: The Unemployment Crisis. Oxford Univ. Press, 1995, s. 90-109.

Mareš P.: Nezaměstnanost jako sociální problém. SLON, 1994, s. 99-141.

Nicaise I. et al. „Pitfalls and Dilemmas in Labour Market Policies for Disadvantaged Groups and How to Avoid Them.“ European Journal of Social Policy 1995, 5: 199-217.

OECD 2007. *Activating the Unemployed: What Countries Do?*

Strategie Evropa 2020. (Národní program reforem, zejména část zaměstnanost).

Právní úpravy platné v ČR: „Zaměstnanost (rekvalifikace, pracovní rehabilitace, zřizování pracovních míst a veřejně prospěšné práce).“

OECD 2001. Opatření na trhu práce a veřejné služby zaměstnanosti. OECD a MPSV ČR.

OECD Employment Outlook, kap 4, 2005

OECD Employment Outlook, kap 5, 2005

deKonning J. 2001. Labour Market Policy and Unemployment. Cheltenham: Edward Elgar

Růst, konkurenceschopnost, zaměstnanost (Bílá kniha). Praha, Ústav mezinárodních vztahů, 1995, s. 9-55, 113-147.

P. A. Samuelson, W. D. Nordhaus: Ekonomie: kapitoly Nezaměstnanost, Inflace, nezaměstnanost a inflace, heslo Okunův zákon a hospodářský cyklus.

Sirovátka, T., Winkler, J. Žižlavský M. Nejistoty na trhu práce 2009. Brno: Albert. Kap. 1, 4 a 5, závěr.

Sirovátka, T., Horáková, M., Horák, P. 2014. Česká politika zaměstnanosti v době krize a po krizi. MUNIpress, Albert.

Tomáš Sirovátka and Ondřej Hora Czech Republic: activation, diversification and marginalization in Clasen J., Clegg, D. 'Regulating the risk of unemployment. National adaptations to post-industrial labour markets in Europe'. Oxford University Press 2011.

Sirovátka, T. and J. Winkler (2011), "Governance of activation policies in the Czech Republic: uncoordinated transformation", in van Berkel, R., de Graaf, W. and T. Sirovátka (eds) Governance of activation policies in Europe, Palgrave, pp 173-194.

W. de Graaf, T. Sirovátka 2012. Governance reforms and their impacts on the effects of activation policies *International Journal of Sociology and Social Policy*, 32, 5/6: 353-363.

Berkel, R.; Graaf, W.; Sirovátka, T. (eds.). 2012. Governance of the Activation policies in Europe. International Journal of Sociology and Social Policy. Volume 32, No 5/6, s. 260-285

Bonoli, G. 2011. Active Labour Market Policy in a Changing Economic Context. In Clasen, J.; Clegg, D. (eds.) Regulating the Risk of Unemployment. National Adaptations to Post-industrial Labour Markets in Europe. Oxford: University Press (318-332)

OECD 2012. Employment Outlook. Chapter 1: Waiting for the Recovery: OECD Labour Markets in the Wake of the Crisis, Chapter 2: What Makes Labour Markets Resilient During Recession?, viz www.oecd.org

Časopisy: Práce a sociální politika, Sociální práce, Ekonom, The Economist, Politická ekonomie (aktuální články k problematice zaměstnanosti), Forum sociální politiky, zvláště poslední dva ročníky

nejnovější výzkumné zprávy k politice na trhu práce www.vupsv.cz

OECD Employment Outlook. (www.oecd.org)
Employment Observatory (www.oecd.org)

European Employment Strategy, Integrated Guidelines 2010.

Guidelines, Monitoring indicators, Joint Reports

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=101&langId=en>

Kreditová zátěž

Aktivity	Zátěž	Kredity
Přímá výuka	24 hod (12 x 2 hod)	1
Anglický text	400	1,6
Český text	750	2,4
Seminární práce	24-30 ns	3
Závěrečná zkouška	Expertiza + ústní	3
Cvičení (domácí)	8 stran	1
Celkem		12